

«تریاک و اقدامات انجمن مبارزه با تریاک و الکل»

مهشید لطیفی نیا

تریاک ماده‌ای است شیرینی رنگ که در مجاورت هوا به رنگ قهوه‌ای روشن در می آید و از شیرۀ منعقد شده میوه کال گیاه «کوکنار» که در عربی به آن «خشخاش» می گویند، استخراج می شود.^۱

کوکنار و تریاک از همان آغاز دوران اسلامی در ایران شناخته شده بود.^۲ پزشکانی همچون محمد زکریای رازی و ابن سینا با خواص دارویی تریاک آشنا بوده و آن را برای مداوای بیماران خود تجویز می کردند. آن چه مسلم است، بهره برداری از تریاک در ایران بعنوان یک ماده مخدر در زمان صفویان رواج عام یافت. هم زمان با اجرای طرح‌های استعماری کشورهای سلطه‌گر از جمله بریتانیا، جهت رواج کشت خشخاش و استعمال فرآورده‌های آن در سراسر آسیا، ایران نیز عرصه کشت روزافزون خشخاش و استعمال افیون گشت. از عوامل گسترش تریاک‌کشی در ایران به طور اجمال می توان به دو عامل اشاره کرد:

۱- در پی برقراری خط تلگرافی میان لندن و هندوستان که ناگزیر از ایران نیز می گذشت، سیم‌بانان و کارگران هندی نقش موثری در رواج کشیدن تریاک به عهده داشتند.

۲- به دلیل خرید تریاک‌های ایران به قیمت‌های گزاف توسط انگلیسی‌ها، بسیاری از کشاورزان زمین‌های گندم‌خیز را به کشت خشخاش اختصاص دادند، به طوری که تریاک یکی از مهم‌ترین اقلام صادراتی ایران گشت.

مبارزه با مصرف تریاک نیز از دوره صفویه آغاز شد. ظاهراً برای نخستین بار شاه طهماسب صفوی دستور داد تریاک‌های موجود دربار را امحا کنند. شاه عباس دوم نیز برای پیش‌گیری از مصرف تریاک فرامینی صادر کرد.^۳

در دوران اخیر در فاصله بین سال‌های ۱۳۱۵-۱۳۲۷ ش «انجمن مبارزه با تریاک و الکل» با تشکیل کمیسیون‌های متعدد و سازماندهی مبارزه‌ای بی امان و گسترده در سراسر کشور، تلاش فراوانی برای ممنوعیت کشت خشخاش و استعمال تریاک و الکل به

عمل آورد.

مقاله حاضر با استناد به اسناد موجود در سازمان اسناد ملی ایران بیان گوشه‌ای از این تلاش است. بدین منظور ابتدا به بررسی چگونگی شکل‌گیری انجمن مبارزه با تریاک و الکل و سپس به اقدامات انجام شده توسط کمیسیون‌های این انجمن می‌پردازیم.

در ۲۸ جمادی‌الاولی ۱۳۲۹ ق. ۱۰/۱۲۹۸ نظامنامه تحدید تریاک^۴ در ۲۰ ماده و یک ماده واحد به انضمام «نظامنامه سوخته تریاک و شیر» به تصویب مجلس شورای ملی رسید. نظامنامه سوخته تریاک و شیر خود سبب تشویق افراد به استعمال تریاک می‌شد، زیرا در آن نظامنامه آمده بود: «به هر کس که سوخته شیر را به اداره تحدید تحویل دهد در ازای هر مثقال سه شاهی حق الزحمه پرداخت خواهد شد».^۵

در پی تصویب این دو نظامنامه جمع‌آوری اثاثیه شیره‌کشی و کشف تریاک‌های قاچاق آغاز شد و در ضمن حق‌الکشی نیز برای عاملین اجرا در نظر گرفته شد.^۶ مأموران دولتی انحصار تریاک به امید دریافت حق‌الکشف سی درصد که به موجب تصویب نامه ۲۲ قوس ۱۳۰۴ برای کاشفین قاچاق در نظر گرفته شده بود،^۷ از ستم به رعایا کوتاهی نمی‌کردند.^۸ حتی برای دست‌یابی به پاداش موعود قتل هم صورت می‌گرفت. البته پس از انجام مأموریت در عالم واقع حق‌الکشی نیز در کار نبود.^۹ در سرحدات غرب و جنوب قاچاق به نحوی گسترده جریان داشت، تا جایی که از وزارت جنگ کمک خواسته شد، ولی به سبب کمبود وسایل بازدارنده از قاچاق، این امر میسر نگردید.^{۱۰} در سال‌های ۱۳۰۶ و ۱۳۰۷ تریاک‌های ایران به شرق دور صادر می‌شد^{۱۱} و تجارت آن توسط بازرگانان آزاد بود.^{۱۲} ولی بعد از این‌ک امین‌التجار^{۱۳} با پرداخت مبالغی رشوه صادر کننده منحصر به فرد تریاک به خارج از کشور گردید، مخالفت بازرگانان دیگر برانگیخته شد،^{۱۴} همچنین محدودیت کشت خشخاش در بعضی شهرستان‌ها اعتراضاتی را در پی داشت.^{۱۵} جریان تحدید از این قرار بود: پس از

زرارشی که از وزارت جنگ در ۱۳۱۵/۹/۳۰ بنی بر اعتیاد کلیه مشمولین نظام و وظیفه به افیون، نخست‌وزیری رسید،^{۱۶} اداره کل بهداری در ۱۳۱۵/۱۰/۱ هیأتی را برای مبارزه با اعتیاد به ستان مازندران اعزام داشت.^{۱۷} هیأت مزبور پس از مطالعه گزارش‌ها تصمیمات ذیل را اتخاذ کرد.

۱- از طرف وزارت مالیه و مؤسسه کل حصار دولتی فروش تریاک، از فروش تریاک ر بلوک حاجی‌لر ممانعت شود.

۲- بازرسی در قراء حاجی‌لر برای جلوگیری از قاچاق تریاک به وسیله مأمورین بهداشت عمل آید.

۳- جمع‌آوری کلیه معتادین به تدریج و اقدام در رفع عادت آن‌ها به وسیله حب تریاک انجام گیرد.

۴- از اشخاصی که رفع عادت از آن‌ها شده به وسیله مأمورین حکومت التزام گرفته شود تا مجدداً مبادرت به استعمال ننمایند.

راجع به پیشگیری از مسمومیت به وسیله خوردن حب تریاک نیز اظهار شد که از سوی دولت و سالیلی اتخاذ شود که لااقل از فروش تریاک به کودکان ممانعت به عمل آید.

در ۱۳۱۵/۱۱/۱ اداره کل بهداشت پیشنهاد کرد چون با محدود شدن زراعت و فروش تریاک پیش‌گیری از استعمال آن مشکل است کمیسیونی در اداره کل بهداری، با حضور نمایندگانی از دفتر ریاست وزراء، وزارت داخله و اداره انحصار تریاک تشکیل و تصمیمی برای اجرای امر مزبور اتخاذ گردد.^{۱۸} در بهمن ۱۳۱۶ مقرر شد موجبات ترک استعمال تریاک را در قسمتی از شهرستان‌ها به منظور آزمایش فراهم و معتادین آن سامان کشیدن تریاک را ظرف ۹ ماه ترک کنند، در همان سال ۸۷۱۰ فقره قاچاق تریاک و مشتقات آن کشف و مبلغ ۵۳۷۸۹۰/۱۵ ریال جریمه وصول شد، البته حوزه عمل قاچاقچیان منحصر به داخل کشور بود، مساحت اراضی زیر کشت نیز تقریباً ۱۷۴۰۰ هکتار و محصول آن بالغ بر ۵۲۱۷۱۵ کیلوگرم بود و در این میان میزان محصول استان فارس به تنهایی ۲۲۰۶۱۲ کیلوگرم بوده است. در آمد اداره

انحصار تریاک در همان سال معادل هفت درصد بودجه کل کشور (۸۵۰۰۰۰۰۰ ریال) شد.

در نتیجه در ۱۳۱۷ ش کشت خشخاش در مناطقی از کشور ممنوع و در مناطقی بلامانع اعلام شد. مناطق ممنوعه عبارت بودند از: آذربایجان شرقی و غربی، گیلان، مازندران، شهسوار، گرگان، دشت‌گرگان، بجنورد، قوچان، درگز، سرخس، کلات، فردوس، طبس، قاینات، سیستان و بلوچستان، زنجان، قزوین، کردستان، همدان، کرمانشاهان (به استثنای پشتکوه)، خوزستان، بندر جنوب، بندرعباس،^{۱۹} فارس (به استثنای آباده و فسا)، سرحد شش ناحیه و بوانات و قنبری، شهداد، بم، رودبار، جیرفت، کاشان، قم، محلات، شاهرود، سمنان، دامغان، تهران، چابلق، پریرود که و مناطقی که کشت خشخاش بلامانع اعلام شده بود نیز بدین قرار بود: تربت حیدریه،^{۲۰} گناباد، تربت‌جام، مشهد، نیشابور، سبزوار، کاشمر، اصفهان، ملایر، نهاوند، تویسرکان، گلپایگان، لرستان اعم از پشتکوه و پیشکوه، بروجرد، یزد فقط در حدود چهل کیلومتری، حومه کرمان، سیرجان، رفسنجان، در فارس فسا و آباده به استثنای

سرحد شش ناحیه و بوانات قنبری.^{۲۱} از کشت‌های جانشین خشخاش یکی پنبه است که سابقاً در ایران به فراوانی کشت می‌شد ولی پس از رواج کشت خشخاش روبه زوال رفت، در گزارشی مربوط به استانداری فارس در ۱۳۱۹/۲/۲۴ آمده است که بدون هیچ دلیلی کشت پنبه در آن حدود که مستعد این زرع است چند سالی است ممنوع شده آنگاه دلیل این امر را از وزارت دارایی استفسار میکند.^{۲۲}

باممنوعیت کشت سایر نباتات جایگزین کشت خشخاش به دلایل ناموجه^{۲۳} و امحای محصول و ممنوعیت کشت خشخاش رعایا و کشاورزان مناطق مذکور به فلاکت دچار شده به دادخواهی می‌پردازند.^{۲۴} با وجود توصیه‌های فراوان جانشین^{۲۵} با برنامه‌ای حساب شده و با منظوری خاص، نه تنها هیچ‌گونه مساعدتی به کشاورزان در مورد استفاده از بذره‌های جانشین کشت خشخاش و یا رفع نیازهای شدید مالی نمی‌شود، بلکه نرخ خرید شیره تریاک از کشاورزان فارس ۲۶ درصد اضافه بر بهای سال گذشته اعلام می‌گردد،^{۲۶} در نتیجه به طور غیرمستقیم مردم

تریاک مالی

مجازات شدیدی قابل گردند.

۶- پیاله فروشی که منشاء ابتلای جوانان تحصیل کرده می باشد قدغن گردد.

۷- هر اداره درمان تریاک کشی مرکب از یک داروساز و منشی خواهد بود.

۸- مازاد اعضای ادارات انحصار تریاک در ادارات دیگر مشغول شوند.

۹- معتادین دستور میزان حب تریاک را از اطباء شهر و انجمن مبارزه با تریاک و الکل گرفته به اداره درمان مراجعه نمایند.

۱۰- کشت خشخاش موقوف شود.^{۳۳}

«انجمن مبارزه با تریاک و الکل» علاوه بر کشت خشخاش و استعمال افیون با مراکز تولید و فروش نوشابه های الکی نیز مخالفت می کرد

اهم انجمن ها و مراکزی که در این مورد از انجمن حمایت می کردند عبارت بودند از: اتحادیه پیروان علی (ع)، هیات علمیه اصفهان، جمعیت اتحاد مسلمین، نمایندگان روحانیون تهران علمای مذهبی مشهد و مردم خراسان، جامعه پزشکی ایران و انجمن تربیت بدنی، که در ضمن تقاضای صدور لایحه ممنوعیت کشت تریاک و استعمال شراب، موارد زیر را خواستار شدند:

- از بین بردن منابع تولید این دو سم.

- تعیین شدیدترین مجازات درباره استعمال کنندگان، تهیه کنندگان، معامله کنندگان تریاک و مشروبات الکی و تنبیه مأمورین مسامحه کار.^{۳۴}

در پی این درخواست استاندار خراسان بررسی این امر را از اداره دارایی تقاضا کرد.

ظاهراً برای مدتی در رستوران ها و کافه های درجه ۴ و ۳ پیاله فروشی تعطیل شد ولی به دلیل واهی کاهش درآمد شهرداری دوامی نیاورد و طبق تصمیمات کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت دارائی، شهربانی، فرماندار نظامی، شهرداری و دادستانی مجدداً گشوده شد. گشوده شدن مجدد پیاله فروشی ها در تاریخ ۲۵/۶/۲۳ با مخالفت انجمن مبارزه با تریاک و الکل روبرو شد اما وزارت دارائی به منظور حمایت، تعطیلی پیاله فروشی های درجه ۴ و ۳ را نوعی تبعیض نسبت به گشوده بودن رستوران های درجه ۲ و ۱ دانسته و آن را موکول به فرصتی دیگر کرد.

علمای مذهبی مشهد خواستار تغییر مکان

۲۳ باب کرمانشاه

۲۱ باب قزوین

۱۹ باب گناباد

۱۴ باب قم

۱۳ باب ملایر، نهاوند و تویسرکان

۹ باب یزد

۹ باب اهواز

۸ باب خرم آباد

۳ باب دامغان

۳ باب سنندج

۲ باب ساری

در لار و خارک و سایر نقاط تعداد قابل توجهی نیز به طور مخفیانه وجود داشته است.^{۳۵}

در اوایل سال ۱۳۲۵ کمیسیون دیگری به پیشنهاد وزارت بهداری و باشرکت نماینده وزارت کشاورزی و شهربانی، رئیس اداره تحدید تریاک و شهردار تهران در وزارت امور خارجه تشکیل شد و طی آن مقرر گردید:

۱- در مورد محصولات جایگزین تریاک مطالعه شود.

۲- بیمارستان هایی جهت مداوای معتادین آماده شود.

۳- جهت خرید محصول سال جاری اقدام شود به نحوی که محصولی برای قاچاق باقی نماند. در ۱۳۲۵/۲/۳۰ انجمن مبارزه با تریاک و الکل رشت ضمن سپاس از اقدامات انجام شده ۱۰ پیشنهاد به شرح زیر ارائه داد:

۱- ادارات انحصار [تریاک] تغییر نام داده به اسم ادارات درمان تریاک و شیره کشی تسمیه شوند.

۲- تریاک های موجود کشور را منحصراً برای مصرف طبیبی داروخانه ها اختصاص دهند و یا به خارجه حمل کنند.

۱- ادارات درمان تریاک کشی به جای تریاک برای معتادین داروی ترک تریاک بفرستند.

۴- آگهی شود کلیه پیشه وران، تریاکهای موجود خود را تسلیم ادارات درمان تریاک کشی نموده، قیمت آنها را دریافت دارند و در صورت تخلف مجازات گردند.

۵- برای قاچاقچیان داخلی و خارجی

تشویق به کشیدن تریاک و تحویل سوخته آن در ازای دریافت مبلغی «جایزه» می شوند.

خرید سوخته تریاک و پرداخت مبالغ قابل توجهی به تحویل دهندگان توسط دولت علنی رغم مخالفت های پی در پی با استعمال تریاک و کشت خشخاش، سبب اعتراض خورندگان تریاک گشت.^{۳۶} همچنین ارسال تریاک به شهرهای سمنان و کرمان توسط دولت جهت مصرف معتادین و افزایش سهمیه مصرفی آنها با مخالفت «انجمن مبارزه با تریاک و الکل» مواجه شد قاچاق تریاک در استانهای ممنوع الکشت نیز بر مشکلات می افزود.^{۳۷} از طرف دیگر دولت با کشورهای خارجی از جمله فرانسه قرارداد های فروش تریاک منعقد کرده تعهد فروش تریاکهای بیشتر و بهتری هم برای سال های آینده می کرد.^{۳۸} که لازمه آن کشت وسیع خشخاش در سطح کشور بود، و این کشت وسیع موجبات شیوع اعتیاد را در سطح کشور فراهم می آورد.

گزارش های مختلف نشان گر افزایش چشمگیر شیره خانه ها در نقاط مختلف کشور است. اهالی خرمشهر طی تلگرافی در ۲۴/۱/۱۶ از ۲۶ باب شیره خانه در سطح شهر و فساد عمومی جوانان تظلم کرده اند.^{۳۹} در ۱۳۲۵ تقریباً همه نقاط کشور دارای کشت خشخاش و محصول تریاک بود، ۱۷۰ شیره خانه در تهران به طور علنی و تعداد زیادی هم به صورت مخفی دایر بود در غالب قهوه خانه ها نیز مبادرت به کشیدن تریاک می کردند مصرف داخلی در حدود ۶۷۰ تن ولی تا ۳ هزار تن نیز تخمین زده می شد. تجارت خارجی نیز حدود ۲۵ تن محاسبه شده بود^{۴۰} طبق درخواست کمیسیون مبارزه با مواد مخدر و الکل آمار شیره کش خانه های سراسر کشور در سال ۱۳۲۵ توسط مسئولین اداره انحصار دولتی تریاک به این شرح ارسال گردید:

تهران - شهری و شمیران ۱۷۵ باب

زاهدان ۱۴۲ باب

همدان ۳۷ باب

مرکز رشت ۲۴ باب

سبزوار ۲۳ باب

خانه‌های تولید نوشابه‌های الکلی به خارج رگریدند ولی در ۲۶/۹/۸۴ وعده‌ای مبنی بر ل این مراکز از ۴۰ نقطه به ۱۳ نقطه کشور را اقت کردند. بعدها وزارت دارائی و عده خود راموش کرده از اداره شهریهائی و شهرداری ضای مقابله با اقدامات تحریک‌آمیز (یعنی ایت از تعطیلی مراکز تولید نوشابه‌های بی) را کرد.^{۳۵}

ر ۲۵/۴/۲۴ طرح تشکیل کمیسیون مبارزه با ک در وزارت بهداری در ۶ ماده با پیشنهاد رت بهداری تنظیم شد که مواد زیر را در بر ت:

اده اول - کمیونی به اسم کمیسیون مبارزه ریاک مرکب از وزیر بهداری و نماینده او ایندگان نخست‌وزیری و انجمن مبارزه با ک و الکل در وزارت بهداری تشکیل گردد. سده دوم - کمیسیون مزبور دارای سه سیون فرعی به شرح زیر خواهد بود:

ف - کمیسیون منع کشت خشخاش، مرکب مایندگان وزارت کشاورزی، کشور، انجمن زه با تریاک و الکل.

ب - کمیسیون درمان - مرکب از رئیس اداره وزارت بهداری، نمایندگان دانشکده پزشکی مارستان‌ها، انجمن مبارزه با تریاک و الکل، آری، شهرداری و سه نفر پزشک فنی.

ج - کمیسیون مبارزه با قاچاق مرکب از ندگان وزارتخانه‌ها و ادارات مربوطه.

اده سوم - وظایف کمیسیون‌های مبارزه با ک و کمیسیون‌های فرعی و همچنین جزئیات زمان‌های آنها از طرف وزارت بهداری با فقت وزارت دارائی تنظیم و ابلاغ خواهد ید.

سده چهارم - چون با از بین رفتن کشت خاش منع استعمال تریاک، اداره کل انحصار ک بایستی منحل گردد وزارت دارائی با نظر رت بهداری نسبت به موجودی تریاک و تقات فعلی اداره انحصار و خریداری سال ری ترتیبی خواهد داد که محصولات موجود برای فروش خارجی و مصرف طبی داخلی ظر وزارت بهداری مورد استفاده قرارگیرد.

اده پنجم - نظر به این که یکی از وسایل

مبارزه اساسی با استعمال تریاک خارج کردن آن از دسترس معتادین می‌باشد وزارت دارائی مکلف است از تاریخی که کمیسیون مزبور تعیین میکند و به اطلاع خواهد رسانید از فروش تریاک در کلیه نقاط کشور خوداری کند.

ماده ششم - کلیه وزارتخانه‌ها و مأمورین مربوطه آنها در تمام نقاط کشور موظفند دستورات کمیسیون فوق‌الذکر راجع به منع کشت خشخاش و جلوگیری از استعمال تریاک و مبارزه با قاچاق را بلادرنگ اجرا نمایند.

متخلفین در حدود قوانین و مقررات موجود شدیداً تعقیب و مجازات خواهند شد.

دکتر چهرازی، دبیر کمیسیون‌های مبارزه با تریاک و الکل طرح مبسوط وظایف کمیسیون‌های فوق‌الذکر را به اطلاع وزیر بهداری رسانید که مضمون آن به شرح زیر است:

سازمان مبارزه با تریاک شامل چهار قسمت می‌باشد:

۱- اداره کل مبارزه با تریاک

۲- منع کشت

۳- درمان معتادین

۴- مبارزه با قاچاق

۱- اداره کل مبارزه با تریاک: با در نظر گرفتن وضع تریاک ایران و سطح مزروعی کشت خشخاش و شیوع قاچاق در سراسر کشور وجود یک سازمان برای مراقبت در اجرای منع کشت و جلوگیری از قاچاق ضروری است، با توجه به این که سازمان اداره انحصار تریاک تابع وزارت دارائی می‌باشد و غالب مأمورین مربوطه در امر تریاک ذینفع هستند، شایسته است اداره کل مبارزه با تریاک از ادارات تابعه وزارت بهداری باشد. از لحاظ پرسنل ممکن است اضافه بر چند نفر مأمورینی که از طرف وزارت دارائی تعیین می‌شوند، دواتر مبارزه با قاچاق اداره کل انحصار با بودجه خود به وزارت بهداری منتقل گردد، توضیح آنکه اداره انحصار دارای دو بودجه است، یکی بودجه اداری که با موافقت وزارت دارائی قابل انتقال به وزارت بهداری خواهد بود و کفاف هزینه سازمان مبارزه با تریاک را خواهد داد و بودجه انتفاعی که با

انحلال اداره انحصار از بین خواهد رفت.

۲- منع کشت: هرچند دستورات منع کشت از نخست‌وزیری و وزارت کشور و وزارت دارایی صادر و به کلیه شهرستان‌ها ابلاغ شده معذالک به واسطه غفلت استانداران و عدم توجه کدخدایان در موقع خود در بیشتر استان‌ها کشت خشخاش موجود است و برگرداندن کشت در مناطق دوردست لرستان و بلوچستان و ... اشکالات زیادی در پی خواهد داشت. اجرای این عمل اگر به عهده وزارت دارائی باشد چون بسیاری از مأمورین در عمل تریاک ذینفع هستند به‌طور شایسته صورت نخواهد گرفت و اگر به عهده وزارت بهداری باشد حتماً نتیجه بخش خواهد بود، نکته‌ای که باید مورد توجه قرار گیرد این است که وزارت دارائی از خرید تریاک در سال ۱۳۲۶ خودداری نماید و چنانچه دولت خریدار نباشد زارع مواجه با اشکالات زیادی در فروش محصول خود خواهد شد و بهترین وسیله برای منع کشت می‌باشد.

۳- درمان معتادین: بیش از سه کرور از اهالی کشور معتاد به تریاک هستند، مسلماً نیمی از معتادین گذشته از ضعف عمومی به بیماری‌های گوناگون دچار می‌باشند و چنانچه وسایل ترک در دسترس آنها قرار داده نشود از بین خواهند رفت حال آنکه ممکن است با کمی اهتمام وسیله درمان را در دسترس معتادین قرار داد. فرمول تنظیم شده برای درمان معتادین بی‌اندازه ساده بوده با به راه انداختن وسایلی که در کشور موجود است می‌توان به سهولت به مداوای بیماران پرداخت و برای این امر لازم است وزارت بهداری به عموم سازندگان داروی ترک اعتیاد اخطار نماید که جواز ساخت آنها تا ۱۳۲۵/۹/۱ باطل است مگر در صورت همکاری با وزارت بهداری.

۴- مبارزه با قاچاق: با طرح تصویب‌نامه پیوست امتیازات اداره انحصار درباره قاچاق به اداره کل مبارزه با تریاک تفویض خواهد شد. مبارزه با قاچاق در حال حاضر برای اداره انحصار درآمد سرشاری داشته با وجود سوءاستفاده غالب مأمورین درآمد کنونی قاچاق بیش از هزینه اداره انحصار تریاک تهران

می‌باشد، مسلماً با تشدید مجازات قاچاقچیان می‌توان امیدوار بود که در پنج سال اول مبالغ هنگفتی نصیب وزارت بهداشت گردد.^{۳۶}

با وجودی که کمیسیون‌های متعدد وزارت بهداشتی با استقبال شایانی از سوی کارمندان دولت و مدعوین روبه‌رو شده و برنامه کار نیز تنظیم شده بود تنها به دلیل فقدان بودجه هیچ‌گاه مبارزات صورت تحقق به خود نگرفت.

دکتر جهرازی، جهت موفقیت در اجرای تصویب‌نامه مبارزه با تریاک موارد زیر را ضروری دانست:

۱- مبارزه با تریاک شعار وزارت بهداشتی شده و کلیه سازمان‌ها و فعالیت این وزارتخانه به این مبارزه اختصاص داده شود.

۲- هشت هیات سیار جهت بازرسی منع کشت و درمان معتادین اعزام شود.

۳- دوایر مخصوص در اداره بهداشتی کلیه استان‌ها و شهرستان‌ها ایجاد شود.

در صورتی که سازمان‌های فوق به فوریت تشکیل شده به فعالیت بپردازند مسلماً دستور منع کشت تقریباً در تمام نقاط کشور اجرا خواهد شد و موضوع مهم مبارزه با تریاک انجام خواهد گرفت.^{۳۷} به دلیل سهل‌انگاری‌های وزارت دارایی در انجام وظایف محوله در ۲۵/۴/۲۷

کمیسیون دیگری جهت مبارزه با تریاک در وزارت بهداشتی تشکیل شد و در اطراف وظایف و طریقه اجرای مفاد تصویب‌نامه کمیسیون مذاکراتی به شرح ذیل صورت گرفت:

۱- کمیسیون منع کشت با در نظر گرفتن نظریه کمیسیون‌های مختلف وزارت کشاورزی برنامه خود را در ۲۵/۵/۱۵ تنظیم نمود و مورد تصویب کمیسیون اصلی واقع شد. دستور منع کشت به وزارت کشور ابلاغ گردید. وزارت کشور به این منظور دستوری به مالکین و زارعین صادر نمود [در حالیکه طبق گزارش‌های واصله در اغلب نقاط کشور اقدام به کشت شده بود] مواد دیگر کمیسیون از قبیل مساعدت‌های لازم وزارت دارایی و پرداخت سه میلیون تومان وام قرضه به بانک کشاورزی جهت پرداخت وام‌های طویل‌مدت به زارعین تریاک‌کار و مساعدت‌های دیگر به وزارت خانه‌های دارایی و کشاورزی ابلاغ شده ولی اقدامی نشد.

۲- کمیسیون درمان پس از چند جلسه بررسی درباره فرمول دارو و تهیه آن و طرز توزیع در سراسر کشور برنامه خود را تنظیم و به وزارت بهداشتی ارسال نمود ولی به هیچ‌وجه وسایل تهیه دارو فراهم نشد از ۴۱۵ میلیون ریال بودجه‌ای که از طرف وزارت دربار به وزارت بهداشتی جهت

داخل شیره‌کش‌خانه

این امر اختصاص یافته بود خبری رسید. به ناچار کمیسیون مزبور صدور تصویب‌نامه دیگری را ضروری دید و در ۲۵/۶/۲۵ ط تاسیس «اداره کل مبارزه با تریاک» و اگذا مسئولیت اداره انحصار به اداره مذکور پیشنهاد کرد و این اداره با مقررات زیر از س وزارت بهداشتی جواز تاسیس یافت:

۱- برای انجام تصمیم دولت راجع به م کشت خشخاش و مبارزه با قاچاق و استعم تریاک وزارت بهداشتی مجاز است اداره‌ای به اداره کل مبارزه با تریاک تاسیس نماید.

۲- عمل مبارزه با تریاک مستقیماً تحت نا وزارت بهداشتی و اداره کل مبارزه با تریاک انجام خواهد گرفت.

۳- به وزارت دارائی اجازه داده می‌شود مبلغ ده میلیون ریال فوراً از بودجه کل کت جهت تاسیس اداره کل مبارزه با تریاک مصارف داروئی و پرستلی و غیره در اخت وزارت بهداشتی بگذارد.

۴- پس از انحلال اداره کل انحصار تریاک اداره کل مبارزه با تریاک طبق قوانین مصوبه مرتکبین قاچاق و غیره جرایم وصول نموده سهمیه دولت با نظر کمیسیون مرکب از وز بهداشتی و وزیر دادگستری یا نماینده آنها نماینده نخست وزیری به مصرف پاداش و اض پرداخت فوق‌العاده مامورین و در صورت لز هزینه درمان و غیره را بدون تشریفات قانون برسانند.

۵- چون با از بین رفتن کشت خشخاش و استعمال تریاک اداره کل انحصار تریاک بایس منحل گردد، وزارت دارائی با نظر وزار بهداشتی ترتیبی خواهد داد که موجودی تریاک مشتقات فقط برای فروش خارجی و مصر طبی داخلی مورد استفاده قرار گیرد.

۶- نظر به این که یکی از وسایل مبارز اساسی با تریاک خارج کردن آن از دستر معتادین است وزارت دارائی مکلف است تاریخی که وزارت بهداشتی تعیین می‌کند فروش تریاک در کلیه نقاط کشور خوددار نماید.

۷- کلیه وزارتخانه‌ها و مامورین مربوطه آن

در تمام نقاط کشور موظفند دستورات وزارت بهداشتی را راجع به منع کشت خشخاش و جلوگیری از استعمال فرآورده‌های آن و مبارزه با قاچاق بلاد رنگ اجرا نمایند و متخلفین در حدود مقررات و قوانین شدیداً تعقیب و مجازات خواهند شد.

۸- وزارت کشاورزی از اعتبار بانک کشاورزی به مالکین و زارعین تریاک کار برای پیش‌گیری از کشت خشخاش طبق پیشنهاد وزارت بهداشتی مساعدت‌های لازم را از طریق پرداخت وام معمولی و یا طویل‌المدت تا میزان بیست میلیون ریال بنماید.

۹- وزارت بهداشتی برای مبارزه با تریاک و مشتقات آن آیین‌نامه‌ای با موافقت وزارت دادگستری تنظیم خواهد نمود که تا قبل از تصویب قانون از مجلس شورای ملی مواد آن به مورد اجرا گذاشته شود.

۱۰- تصویب‌نامه قبلی ملغی است.

در پی تصویب مقررات فوق طبق تصویب‌نامه‌های هیئت وزیران در ۲۵/۶/۱۹ و ۲۵/۶/۲۵ از تاریخ ۲۵/۹/۱۸ استعمال تریاک ممنوع و وجود مواد افیونی نزد اشخاص در حکم قاچاق شناخته شد.^{۲۸} جالب توجه است که از طرفی کشت خشخاش و استعمال افیون از سوی دولت ممنوع اعلام شده و وجود آن نزد اشخاص در حکم قاچاق به حساب آمد و از سوی دیگر به قهوه‌خانه‌ها و ساکنان شهرستان‌ها در ازای تحویل سوخته تریاک وعده پرداخت جایزه داده شد. در عین حال زمین‌های کشاورزان در صورت کشت خشخاش شخم می‌خورد و محصولات بدست آمده نیز امحاء می‌گردید.

استان لرستان علیرغم دستورات و تاکیدات ممنوعیت کشت همواره از پر محصول‌ترین مناطق کشور به شمار می‌رفت چون شغل بیشتر مردم کشاورزی بود و کشت تریاک چه به صورت دیم چه به صورت آبی مساعد با آب و هوای منطقه ود، همچنین عدم همکاری مسئولین امحای محصول در برگرداندن کشت و سوءاستفاده و خاکی ایشان و بعضاً تشویق یا اجبار مالکین زمین‌های زیرکشت بر این امر موجبات رونق

کشت خشخاش را فراهم می‌آورد و دادستان مربوطه نیز به دلایلی قضیه را تعقیب نمی‌کرد.^{۲۹} با توجه به همین مسائل کمیسیون‌های متعدد مبارزه با کشت خشخاش در این منطقه تشکیل می‌شد. در کمیسیون‌هایی که در ۲۵/۷/۲۳ و ۲۵/۹/۱۳ با حضور فرماندار و روسای ادارات مربوطه و معتمدین و مالکین لرستان تشکیل شد نتایج زیر اتخاذ گردید:

۱- با توجه به خرید حدود سیصد خروار شیره تریاک در سال گذشته، کشت خشخاش در لرستان در حکم «نان و نظم» می‌باشد.

۲- چون نباتات دیگر جایگزین خشخاش در لرستان مشخص نیست دولت باید به طریق زیر به زارعین خشخاش مساعدت نماید:

الف - در اراضی آبی بجای خشخاش به کشت چغندر قند و پنبه بپردازد و به زارعین اطمینان بدهد که محصول چغندر را به نرخ عادلانه که قبلاً آگهی خواهد نمود خریداری بنماید در خصوص پنبه‌کاری که در اثر الغاء انحصار پنبه سال جاری زراعت آن متروک شده به شرط خرید عادلانه از سوی دولت زارعین حاضر خواهند بود که به جای خشخاش پنبه بکارند پرداخت پیش‌قسط کمک بزرگی در توسعه پنبه کاری خواهد بود ضمناً در صورت امکان اقدامات وارد کردن یک دستگاه کارخانه قند در لرستان به عمل آید. در قسمت دیم‌کاری نیز به جای خشخاش باید به توسعه کشت گندم و جو، حبوبات، عدس و گاوآینه بپردازند و برای تشویق کشاورزان نرخ خرید دولتی را به دو برابر افزایش دهند.

ب - اداره بسیط و پر توسعه دامپروری و دامپزشکی تاسیس شود و مأمورین دامپزشکی در تمام بخشها که با داشتن مراتع سبز و خرم و کافی و استعدادهای مالی در این کار بخصوص منافع زیادی در بر دارد گمارده شوند که تشکیلاتی کاملاً متناسب با محیط و اوضاع و احوال مردم این شهرستان دایر شود و ممنوعیت کشت توتون مرتفع گردد.^{۳۰}

بنابر پیشنهاد کمیسیون مزبور در ۲۵/۱۱/۱۲ از سوی دولت مقرر می‌شود نمایندگان شایسته وزارتخانه‌های کشور، کشاورزی و دارائی

تعیین و جهت اخذ تصمیمات فوری به محل اعزام گردند.^{۳۱} نماینده دارائی در ۲۵/۱۲/۱۳ وارد لرستان شد و کمیسویی از روسای ادارات ذیربط محلی تشکیل داد و نتایج زیر اتخاذ گردید:

۱- اعزام مأمورینی جهت بازرسی دقیق و امحاء کشت خشخاش.

۲- اعزام هیاتی جهت رسیدگی به وضعیت کشاورزان.

۳- اعزام نمایندگان صلاحیت‌دار وزارتخانه‌های کشاورزی، کشور، بهداشتی و فرهنگ.

در ۲۶/۱/۱۶ گزارش بازرس مزبور حاکی از این بود که خشخاش در کلیه نقاط لرستان به وفور کاشت شده است امحاء در اغلب نقاط با دشواری‌های زیاد از قبیل مخالفت رعایا و تظلم اهالی و مخفی بودن محصول رو به رو شده و اعزام هیاتی تام‌الاختیار، با اعتبار کافی به منطقه ضروری است. در پاسخ این گزارش‌ها و نیز تلگرافهای معترضان مردم، وزارت دارائی به دولت پیشنهاد کرد نیروهای انتظامی به منطقه اعزام شوند.^{۳۲} مأمورین اعزامی دولت به لرستان در حال تشکیل کمیسیون‌های متعدد ممنوعیت کشت خشخاش و مبارزه با تریاک خبر تصویب‌نامه جدید دولت مورخه ۱۳۲۶/۲/۲۸ مبنی بر «خریداری محصول تریاک در سال جاری و اتخاذ تصمیمات اساسی در این‌باره در مرکز» را شنیده بلافاصله محل را ترک و به مرکز عزیمت می‌کنند.^{۳۳}

طبق ماده یک تصویب‌نامه مزبور به وزارت دارائی اجازه جمع‌آوری شیره تریاک سال جاری جهت صدور داده شد و طبق ماده دوم علاوه بر در نظر گرفتن حق الزحمه جمع‌آوری محصول از نیروهای انتظامی نیز جهت اجرای مقاصد استمداد شد.^{۳۴} گفتنی است در تصویب‌نامه مذکور به کشاورزان قول فروش سی کیلو شکر در ازای هر جریب زمینی که در آن خشخاش کشت نشده، داده شد ولی کشاورزان هرگز موفق به دریافت آن نشدند.^{۳۵}

گروهی از پزشکان فارس در ۲۶/۱۲/۱۲ ضمن اعتراض به تصویب‌نامه اخیر از مسئولین موارد

زیر را درخواست کردند:

۱- صدور دستور موکد در برگرداندن کشت خشخاش .

۲- تصویب لایحه قانونی منع کشت تریاک در مجلس شورای ملی .

۳- تصویب قانون منع استعمال تریاک در اماکن عمومی و اخذ جریمه کلان از مرتکبین (قابل ذکر است استان فارس نیز وضعیتی مشابه لرستان داشت به گزارش بازرسان انجمن مبارزه با تریاک و الکل در کلیه نقاط خشخاش کشت شده بود و مسئولان شهرستان تکلیف خود را با دستور امحای محصول و تصویبنامه اخیر دولت نمی دانستند).^{۲۶}

۴- پرداخت اعتبار لازم به وزارت بهداری جهت معالجه معتادین.

۵- سدسازی در حوزه های عمده کشت خشخاش (فسا- کازرون) و برقراری کارخانه های لازم^{۲۷}

گزارش بازرسان انجمن مبارزه با تریاک و الکل در سراسر سال ۲۶ از شهرستان های استان مازندران نیز حاکی از وضعیت اسفبار استعمال علنی تریاک و وفور کشت و رواج قاچاق بود طبق گزارشی در ۲۶/۱۱/۱۸ در کوکلان مقدار زیادی خشخاش کشت شده و ماموران مربوطه مردم را از کشت آن منع نمی کردند در گنبد کاووس هنوز شیره خانه ها مفتوح و عاملین فروش بی پروا به کار خود مشغول بودند. در رامیان از جمعیت ۳۵۰۰۰ نفری تقریباً ۲۵۰۰۰ نفر معتاد وجود داشت و حتی اطفال ۵ و ۶ ساله نیز معتاد بودند. در شهرستان های دیگر نیز وضعیت مشابه بود^{۲۸} در نتیجه تصویب نامه اخیر دولت در سایر استان های کشور از جمله خراسان، کرمانشاهان، اصفهان، کرمان، تهران ماموران به جمع آوری محصول خشخاش و شیره تریاک پرداختند دولت نیز برای خالی نبودن عریضه در ۲۶/۷/۱۲ طی تلگراف هائی دستور اکید مبنی بر ممنوعیت کشت خشخاش صادر کرد^{۲۹} اما نه تنها محصول خشخاش معدوم نشد بلکه به تدریج جای محصول چغندر قند را نیز اشغال کرد^{۳۰} گزارش کارخانه قند شاه آباد (اسلام آباد) در ۲۶/۱۲/۳

و شازند در ۲۶/۱۲/۵ و ۲۶/۱۲/۱۳ حاکی از این است که بیشتر مالکان و رعایای نهاوند قسمت اعظم اراضی خود را به کشت خشخاش اختصاص داده و عدم ممانعت کشاورزان در این مورد سبب تقلیل فاحش کشت چغندر و در نتیجه قند و شکر خواهد شد، بانک صنعتی و معدنی ایران نیز در ارتباط با همین موضوع از دولت تقاضای رسیدگی کرد.^{۳۱}

دولت نیز در پاسخ «وعده» تصویب لایحه ممنوعیت کشت خشخاش را صادر و از خود رفع تکلیف کرد. انجمن مبارزه با تریاک و الکل در ۲۶/۴/۱۶ و ۲۶/۵/۲۷ نسبت به تصویب نامه اخیر بخصوص مواد ۱ و ۲ که توسعه غیرمستقیم قاچاق تریاک را در برداشت به شدت اعتراض کرد.^{۳۲} ضمن اعتراض به عدم دخالت در تنظیم تصویب نامه اخیر و تنها به دلیل حفظ مردم و سرزمین از این اقت مهلک مجدداً طرحی اقتصادی، کشاورزی، بهداشتی و اجتماعی تنظیم و با ابراز تمایل به شرکت در جلسات آتی تصمیم گیری، حاضر به ارائه آن گردید.^{۳۳} وزارت دارائی با قصور و سهل انگاری در اجرای مفاد کمیسیون های انجمن و ایجاد تسهیلات، برنامه عملی را به شورای شهرستان ها واگذار کرد بر اساس تقاضاهای مکرر وزارت بهداری جهت تصویب لایحه منع کشت و استعمال تریاک در ۲۷/۱/۱۷ کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت خانه های دارایی، دادگستری، کشور، بهداری و کشاورزی تشکیل گردید و این بار وزارت دارایی با بهانه لزوم داشتن فرصت مطالعاتی وزارتخانه ها در زمینه فوق سبب تعلل و اتلاف وقت گردید. جمع آوری تریاک سال ۱۳۲۶ نیز همانند سالهای گذشته با مانعی رو به رو نشد.^{۳۴} وزارت دارایی به طور همزمان با پخش اخبار راجع به ممنوعیت کشت خشخاش نیز مخالفت کرد.^{۳۵} و در پی آن مامورین امحای محصول خشخاش، محرمانه به تشویق کشت خشخاش و برداشت محصول در سراسر کشور پرداختند.^{۳۶} در ۲۷/۱/۳۰ اعضای «انجمن مبارزه با تریاک و الکل» رشت به منظور تصویب فوری لایحه ممنوعیت کشت خشخاش تصمیم به برگزاری میتینگ در سطح شهر گرفتند ولی در

پیشگیری از انجام آن اقدامات فوری به عمل آمد.^{۳۷}

رئیس اداره کل منع کشت خشخاش و مصرف تریاک در ۲۷/۸/۸ طی بیان اقدامات موثر در منع کشت و تحمل خسارات و مشقات فراوان عواید کشفیات تریاک و مشتقات آن را که در ۱۳۲۶ به صندوق دولت واریز کرده بود به میزان ۱۳۲۷۷۲۱۵/۵۵ ریال از آمار مستقیم شهرستان ها و بخش ها گزارش کرد.^{۳۸}

در مقابل مردم نیز ضمن پذیرفتن اثرات ویرانگر تریاک کراراً پیشنهاد می کردند کشت چغندر قند و تاسیس کارخانه های قند و با کارگیری کشاورزان خشخاش کار در آن زمینه جایگزین کشت خشخاش و استعمال تریاک شود.^{۳۹}

اقدامات انجمن مبارزه با تریاک و الکل و کمیسیون های متعدد این انجمن در وزارت بهداری و اعتراضات جوامع بشردوست جهان سرانجام در ۱۳۳۴ منجر به تصویب قانون ممنوعیت کشت خشخاش و استعمال تریاک گردید.

نظامنامه سوخته تریاک

سند شماره ۱

۱- عموم اشخاصی که وزن سوخته تریاک در نزد آن ها به یک سیر (۱۶) مثقال بالغ شد متکلفند آن را به شعبه ضبط سوخته برده از قرار مثقالی سه شاهی حق الزحمه دریافت دارند.

۲- حمل سوخته تریاک و شیره از نقطه ای به نقطه دیگر به توسط تجار و غیره به کلی ممنوع و این کار منحصر به دوایر تحدید تریاک است.

۳- اداره تحدید تریاک کلیه سوخته را که [] نزد آن می آورد جمع آوری و ضبط نموده و در عوض هر مثقالی سه شاهی به آورنده آن می دهد.

۴- عموم اشخاصی که سوخته قلب برای دریافت حق الزحمه به اداره می آورند اعم از این که سوخته تریاک یا سوخته شیره باشد پس از ممیزی و ثبوت مورد مواخذة واقع می شوند.

۵- چنانچه بیشتر از یک سیر سوخته تریاک

در قهوه‌خانه‌ها یا نزد کسی پیدا شود صاحب آن
ورد مواخذة واقع می‌شود.

نظامنامه شیره

۱- اداره تحدید تریاک در همه جا عده و
سامی اشخاصی را که معتاد به استعمال شیره
تریاک هستند معین و به قدر مصرف آن‌ها شیره
نهی می‌نماید و در عوض هر مثقالی شیره سه
عباسی حق الزحمه دریافت می‌دارند.

۲- گیرندگان شیره باید در هر شانزده مثقال
شیره که از اداره تحدید می‌گیرند دوازده مثقال
سوخته آن را برای طبخ شیره به شعبه ضبط
تسلیم و در عوض هر مثقالی سه شاهی
حق الزحمه دریافت دارند.

۳- عموم اشخاصی که شیره استعمال
می‌نمایند باید شیره مصروفی خود را از اداره
تحدید همان محل بگیرند.

۴- عموم خانه‌دارها و اشخاصی که شیره
استعمال می‌نمایند متکلفند که حفظ مهر و
علامت قالب شیره را بنمایند که ضایع و محو
نشود و چون شیره اداره به واسطه مهر و علامت
قالب آن شناخته می‌شود در صورتی که مهر آن
خشک شده باشد حکم قاچاق را پیدا می‌کند.

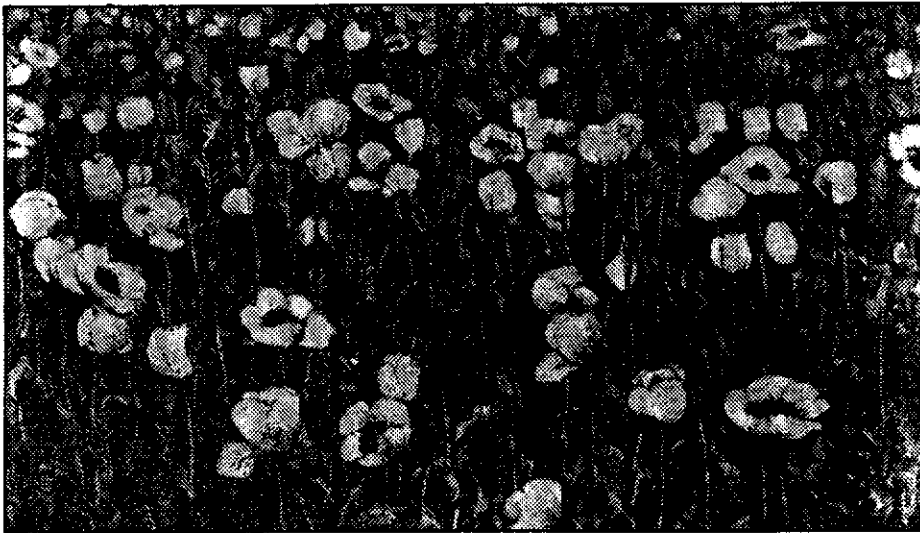
۵- هر گاه کسی مهر اداره تحدید یا شعبه آن
را تقلید نماید به عدلیه جلب و به موجب قوانین
جاریه مجازات می‌شود.

۶- در منزل یا نزد هر کس شیره قاچاق یافت
شود مورد مواخذة واقع خواهد شد.

۷- عموم اشخاصی که در منزلشان شیره
استعمال می‌شود باید هر مقدار شیره که در منزل
آنها به مصرف می‌رسد از اداره تحدید محل
بگیرند و در صورت تخلف صاحب یا مباشرخانه
مورد مواخذة [واقع] می‌شود.

۸- کلیه اشیایی که مواد آنها از تریاک یا
سوخته تریاک یا شیره ساخته می‌شود از قبیل
نگاری و [] و جوهر سوخته و غیره نزد هر کس
یافت شود در حکم قاچاق محسوب است.

۹- سوخته شیره نزد هر کس یافت شود باید
آن را به شعبه ضبط برده از قرار مثقالی سه
شاهی حق الزحمه دریافت دارد، در صورت
کشف خلاف مرتکب مورد مواخذة [واقع]

مزرعه خشخاش

خواهد شد. صاحبان تریاک عملیات لازمه را نموده نگذارند

تریاک را مخلوط به بعضی اشیاء مختلفه از قبیل
کنجد و غیره نمایند.

۳- عموم تریاک مالها باید خود را در اداره
تحدید معرفی نموده و به موجب اجازه و بلیط
رسمی مشغول خدمت شوند.

۴- تمام لوله‌های تریاک باید از حیث وزن و
اندازه برای سهولت تفتیش به دو قسم که
عبارتست از سه مثقالی و پنج مثقالی مالیده شود
و باند رولی که به هر یک از این دو نوع الصاق
می‌شود باید دارای لول مختلف باشد.

۵- تریاکهای حمل به خارجه را تجار

می‌توانند در کارخانه‌های شخصی به نظارت

مامورین دولت به طور چانه بمالند ولی برای

رواج مال التجاره و جلوگیری از تقلب باید

متنهای دقت را در صحت تریاک با حضور یک

نفر مامور بخصوص که از طرف اداره تحدید

معین می‌شود نمایند و برای تشخیص صحت و

عدم تقلب آن تریاک به مهر اداره مهور می‌شود.

۶- در کلیه ایالات و ولایات دلال‌هایی که

دادوستد تریاک می‌کنند و طرف وثوق تجار

هستند باید متصرفی خودشان را به رئیس تحدید

محل [ارائه] نموده و متکلفند که صورت معاملات

هفت روزه را در آخر هفته به اداره تسلیم نمایند.

۷- عموم تجار و کسبه و متفرقه که دارای

تریاک برای مصرف داخله هستند باید تریاک

۶۰- اداره تحدید برای اجرای موارد فوق حق

تفتیش را دارد و این تفتیش باید با حضور طرف

و به اطلاع کمیسری محل به عمل آید و در

نقاطی که اداره نظمیة فعلاً موجود نیست

نایب‌الحکومه یا کدخدای محل قائم مقام

کمیسی است.

این نظامنامه سوخته تریاک و شیره برای

اجرای قانون دوازدهم ربیع‌الثانی ۱۳۲۹ که از

مجلس شورای ملی گذشته است صحیح و اداره

تحدید تریاک مواظب اجرای مواد آن خواهد

شد.

۲۴ برج نور مطابق ۱۵ جمادی‌الاولی ۱۳۲۹

[امضاء]

[نظامنامه تحدید تریاک، ۲۶/جدی ۱۲۹۸]

نظامنامه تحدید تریاک

۱- عمل تحدید تریاک در تمام ایالات و

ولایات به عهده مامورین اداره تحدید تریاک

است مامورین [مربوطه] در محل ماموریت خود

حق وصول مالیات تریاک و جمع‌آوری سوخته و

تهیه شیره و جلوگیری از تقلبات و قاچاق را

دارند.

۲- دولت در هر شهر و بلوکی که حاصل

تریاک دارد کارخانه برای مالیدن تریاک

دائر می‌نماید که به نظارت مامورین تحدید و

خود را به اداره تحدید آورده و در انبار مخصوص که برای این کار تهیه شده است امانت سپرده قبض دریافت دارند و هر زمانی که بخواهند تریاک را خارج نمایند به موجب قانون باید مالیات دیوانی آن را پرداخته پس از الصاق باند رول و مهر الاستیکسی مخصوص آن را خارج نمایند.

۸- محافظت تریاک لوله شده در انبارهای دولتی دو ماه مجانی است پس از انقضای مدت مزبور برای هر یک من تبریز در هر روز یک شاهی در وزن بسته یا عدل محتوی تریاک ماخوذ می شود.

۹- تحویل تریاک به دوائر تحدید به موجب اظهارنامه بوده الصاق باند رول به ترتیب تاریخ و نمره ترتیبی که اداره به اظهارنامه می زند خواهد بود مگر در صورتی که صاحب نمره متقدم برای خارج کردن تریاک خود به موقع حاضر نشود.

۱۰- هر کس بخواهد تریاک حمل به خارجه نماید باید به میزان حقوق دیوانی که برای تریاک داخله مقرر است وجه الضمان یا سند معتبری بسپارد و به موجب جواز اداره تحدید محل تریاک خود را حمل نماید و پس از آنکه تصدیق و جواز عبور گمرکخانه سرحد را ارائه داد عین وجه الضمانه یا سند به او مسترد می شود.

۱۱- برای تصدیق و جواز عبور مذکور به مناسبت بعد مسافت مهلت معین داده می شود.

۱۲- تریاک در هر ولایت که مالیده و لوله می شود در همان محل باید باند رول شود.

۱۳- در صورتی که صاحب تریاک وجه موجود برای پرداخت قیمت باند رول نداشته باشد تریاک امانتاً در انبار اداره خواهد ماند تا وجه آن را پرداخته و ببرد.

۱۴- اشخاصی که می خواهند تریاک خود را از ولایتی به ولایت دیگر حمل نمایند محض رعایت تجارت ممکن است وجه باند رول را نقداً نپردازند به این ترتیب که به میزان حقوق دیوانی که باید بپردازند سند معتبر به اداره سپرده و به موجب جوازیکه از اداره تحدید صادر می کنند تریاک خود را به مقصد حمل و پس از آنکه اداره تحدید مقصد مطابقه بسته های تریاک را از حیث عدل و صندوق و وزن خالص و وزن ظرف

علامت یا جواز تصدیق نمود و جواز مزبور به اداره اولیه رسید سند صاحب تریاک به او مسترد می شود و اداره محل مقصد پس از دریافت وجه باند رول تریاک را به صاحب یا عامل او تحویل خواهد داد.

۱۵- اشخاصی که وجه باند رول تریاک آنها کمتر از سیصد تومان است باید قیمت باند رول را نقداً در محل بپردازند.

۱۶- هر کس تریاک بی باند رول در داخله مملکت حمل نماید در حکم قاچاق محسوب می شود.

۱۷- اگر تریاک را جزو امته و مال التجاره دیگر برای حمل مخفی و مستور نموده باشند آن عدل یا بسته محتوی مال التجاره نیز قاچاق محسوب می شود.

۱۸- اشخاصی که می خواهند تریاک را از محلی به محل دیگر اعم از داخله یا خارجه حمل نمایند متکلفند که محتوی بسته و تریاک را در اداره تحدید محل به اطلاع مفتشین اداره و به مهر اداره مهور نمایند.

۱۹- کسی که تریاک بی باند رول یا شیره تریاک از محلی که اداره تحدید ندارد خارج نماید باید آن را به اداره تحدید اولین نقطه معتبر خود ارائه داده وظایف نظامنامه را انجام دهد.

۲۰- تریاک نمالیده قلب نزد هر کس یافت شود بعد از ممیزی و ثبوت تقلب صاحب آن مورد مواخذه واقع می شود.

این نظامنامه تحدید تریاک برای اجرای قانون دوازدهم ربیع الثانی ۱۳۲۹ که از مجلس شورای ملی گذشته است صحیح و اداره تحدید تریاک مواظب اجرای آن خواهد بود.

۲۴ برج ثور ۱۵ شهر جمادی الاولی ۱۳۲۹ [امضاء]

[در حاشیه نوشته شده است]
این نظامنامه تحدید تریاک لازم الاجراست.
۲۸ جمادی الاولی ۱۳۲۹
(مستشارالدوله)

سند شماره ۲
[نامه وزارت مالیه به وزارت معارف نمره ۳۵۹۷۵ تاریخ ۲۶ جدی ۱۲۹۸]

وزارت جلیله علوم و معارف

چون بر حسب پیشنهاد اداره تحدید کل برای مجازات قاچاقچیان یک ماده جدیداً به نظامنامه تحدید تریاک وضع و الحاق شده و از تصویب هیئت وزراء عظام گذشته لهذا محض اطلاع اولیای آن وزارت جلیله عین ماده الحاقیه ذیلاً درج می شود.

ماده واحده - در تسمیم و تکمیل نظامنامه اداره کل تحدید وزارت مالیه مقرر بود در مورد قاچاقچیان شیره و تریاک و سوخته تریاک که اظهار افلاس نمایند هرگاه افلاس مرتکب قاچاق معلوم و به ثبوت برسد و نتواند از عهده اداء جریمه نقدی برآید در صورتیکه مقدار قاچاق از یک سیر کمتر بود بمدت ۲۴ ساعت و چنانچه از یک سیر زیادتر باشد تا ده سیر هفت روز از ده سیر علاوه تا یک من یک ماه شخص قاچاق کننده توقیف و محبوس می گردد و بهمین طریق برای زیادتر از این مقدار در مقابل هر یک من یک ماه شخص قاچاق کننده توقیف و محبوس می گردد. و بهمین طریق برای زیادتر از این مقدار در مقابل هر یک من یک ماه اضافه حبس مقرر خواهد بود، که از شرح آن مستحضر شوند و [] این مشروح را هم مرقوم فرمایند.

امضاء ریاست وزراء

سند شماره ۳

[نامه وزارت مالیه به هیئت وزراء. نمره ۳۳۲۲۵ تاریخ ۱۶/آبان/۱۳۰۴]

مقام منبع هیئت وزراء عظام

به موجب تصویب نامه ۱۲۱۶۶ مورخه ۲ قوس ۱۳۰۲ مقررات از جرائم قاچاق مالیاتهای غیرمستقیم صدی سی به عنوان انعام و حق الزحمه به کاشفین قاچاق داده شود. این وزارتخانه پیشنهاد می نماید که تصویب نامه صادر نمایند که تصمیم فوق در مورد کشف قاچاق قند و چای نیز مجری شود تا به این وسیله کشف قاچاق اجناس انحصاری هم تشویق گردد.

[امضاء] فروغی

[در حاشیه آمده است]

قرار شد از وزارت مالیه استفسار شود که بت به قاچاق‌های گمرک فعلاً چه ترتیبی از آن مت‌مجری است و آیا اطمینان هست به اینکه ضی از اجزاء و اشخاص از این بابت سوء تفاده کنند.

سند شماره ۵

مه انجمن مبارزه با تریاک و الکل به نخست یسر (قوام) نمره ۳۱۱۵ تاریخ ۲۳ شهریور ۱۳۲۵

بمن مبارزه با تریاک و الکل، نخست وزیر، ره ۳۱۱۵، تاریخ ۱۳۲۵/۶/۲۳ جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر طبق گزارش واصله به انجمن مجدداً بیاله وشی در کلیه رستوران‌ها و کافه‌های درجه ۳ که ممنوع بود مجاز گردیده است با توجهی حضرت اشرف به جلوگیری از افراط در رب مواد الکلی و فساد اخلاق عمومی و تامین داشت همگانی داشته‌اند خواهشمند است رر فرمایند کمافی‌السابق از بیاله فروشی در فه رستوران‌های درجه ۳ و ۴ لا اقل جلوگیری ود. از طرف رئیس انجمن مبارزه با تریاک و کل دکتر عباس ادهم

[امضاء]

رحاشیه آمده است]

اداره بایگانی - پرونده ضمیمه مربوط به جو فروشی است منظور جلوگیری از فروش رق و شراب در کافه‌های درجه ۳ و ۴ می‌باشد ۲۵/۶/۲

آقای فخرایی

سند شماره ۱۱

امه مردم سوادکوه به حکومت شهرستان تاریخ ۱۳۱۷/۳/۱۸

مقام محترم حکومت شاهی و سوادکوه و تصدی امورات صلحیه آقای سعید حضور دامت وکته

چون در اینموقع فلاحت برای بندگان آمدن به شاهی ممکن نبوده است علیهذا لازم شد که شهادت خود را [] به راستی و بیان واقع به وسیله این لایحه معروض بداریم. به شرافت به تقدسات عالم از روی راستی و درستی است که عرض شد شعبه اداره تأمینات به اتفاق آقای رئیس انحصار به امیرکلا وارد گردیده‌اند به نوعی اسباب وحشت اهالی و اهل محل شده زن و بچه از صدای تیر و تفنگ فراری شده‌اند، حتی در اثر وحشت تیراندازی و کتک کاری مامورین یک نفر زن شرف نام از بستگان مخصوص [] سخته نموده مرحومه شده است. مشارالیه برای مجلس تحريم مرحومه مزبوره اصرار به ماندن کرد مهلت ندادند به زیرا ب برده‌اند در کشف اتهام تریاک قاچاق مشارالیه از این قسم تقصیرات مبراست پس از راپرت [] و ورود آقایان مامورین کشف تریاک و سارقین در قریه [] که خارج از محل سکونت مشارالیه است شده است.

[امضاء بیست تن از اهالی]

در حاشیه‌های نامه گواهی و شهادت اهالی نوشته شده است.

* پانویسها:

- ۱- جمیله اورنگ، پژوهشی درباره اعتیاد (تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۷)، ص ۱۶
- ۲- عبدالعسین شاکرمی، مواد مخدر و اعتیاد (گوتنبرگ، ۱۳۶۸)، ص ۴۴
- ۳- جمیله اورنگ، همان، صص ۷ و ۸
- ۴- اسناد وزارت کشور، سری الف، شماره تنظیم ۱۴۰۱۰، شماره پاکت ۱۰۵۴، شماره نظامنامه تحدید تریاک ۲۴۰۲۲ (سند شماره ۱)
- ۵- همان، سند شماره ۳
- ۶- اسناد وزارت کشور، سری الف شماره تنظیم ۱۴۰۱۰، شماره پاکت ۱۰۵۴ (سند شماره ۲)
- ۷- همان
- ۸- همان، شکایات مردم به مقامات مسئول، شماره سندهای ۹ و ۱۰
- ۹- اسناد نخست وزیری، شماره تنظیم ۱۰۱۰۱۵
- ۱۰- همان

- ۱۱- اسناد وزارت مالیه، شماره تنظیم ۱۰۱۰۰۲، شماره پاکت ۲۶۴
- ۱۲- مالیه، همان، شماره پاکت ۷۲۹
- ۱۳- همان، شماره پاکت ۶۷۳
- ۱۴- همان، شماره پاکت ۷۰۹
- ۱۵- همان، شماره پاکت ۷۵۴
- ۱۶- همان، شماره پاکت ۷۷۲
- ۱۷- همان، همان شماره
- ۱۸- همان، همان شماره
- ۱۹- در اصل سند: عباسی
- ۲۰- در اصل سند: تربت حیدری
- ۲۱- همان، شماره پاکت ۷۸۰
- ۲۲- همان، شماره پاکت ۷۴۹
- ۲۳- همان، همان شماره
- ۲۴- همان، شماره پاکت ۸۰۱
- ۲۵- بذرهای جانشین عبارت بودند از: چفندر قند، پنبه و بسیاری از نباتات دیگر
- ۲۶- همان، شماره پاکت ۸۱۵
- ۲۷- همان، شماره پاکت ۸۱۲
- ۲۸- همان، شماره پاکت ۸۲۳
- ۲۹- همان، شماره پاکت ۸۵۳
- ۳۰- همان، شماره پاکت ۸۴۸
- ۳۱- همان، شماره پاکت ۸۷۱
- ۳۲- همان، همان پاکت
- ۳۳- اسناد وزارت کشور، سری الف، شماره تنظیم ۱۴۰۱۰-۱، شماره پاکت ۲۴۰۴۲
- ۳۴- اسناد وزارت کشور، سری الف، شماره تنظیم ۱۴۰۱۰-۱، شماره پاکت ۲۴۰۴۲، همچنین سند شماره ۵، وزارت کشور، سری الف، همان
- ۳۵- نخست وزیری، همان
- ۳۶- اسناد وزارت مالیه، همان، شماره پاکت ۸۷۰
- ۳۷- مالیه، همان، همان پاکت
- ۳۸- مالیه، همان، شماره پاکت ۸۷۳
- ۳۹- مالیه، همان، شماره پاکت ۸۶۶
- ۴۰- مالیه، همان، شماره پاکت ۸۷۰
- ۴۱- مالیه، همان، همان پاکت
- ۴۲- مالیه، همان، شماره پاکت ۸۶۶
- ۴۳- مالیه، همان، همان پاکت (سند شماره ۴)
- ۴۴- مالیه، همان، همان پاکت (همچنین سند شماره ۷)
- ۴۵- مالیه، همان، همان پاکت
- ۴۶- همان (سند شماره ۸)

۵۷- همان
۵۸- همان، باکت شماره ۷۸۹
۵۹- همان، باکت شماره ۸۸۰

۵۲- همان، باکت شماره ۸۶۶

۵۳- همان
۵۴- همان
۵۵- همان
۵۶- همان

۲۷- همان
۲۸- همان (سند شماره ۷)
۴۹- همان، باکت شماره ۸۷۰
۵۰- همان، باکت شماره ۸۶۶ (سند شماره ۶)
۵۱- همان، سند شماره ۶

نظامنامه تصدیق توپاک

۱- هر گاه در تمام ایالت‌ها و بلاد و ولایت‌ها و توپاک‌ها و ...
۲- هر گاه در تمام ایالت‌ها و بلاد و ولایت‌ها و توپاک‌ها و ...
۳- هر گاه در تمام ایالت‌ها و بلاد و ولایت‌ها و توپاک‌ها و ...
۴- هر گاه در تمام ایالت‌ها و بلاد و ولایت‌ها و توپاک‌ها و ...
۵- هر گاه در تمام ایالت‌ها و بلاد و ولایت‌ها و توپاک‌ها و ...

سند شماره ۱

(۱)

کتابخانه

(۲)

صالح است و در آن روز که در آن وقت که در آن

۷- هم که در آن روز که در آن وقت که در آن
آنکه در آن روز که در آن وقت که در آن
و در آن روز که در آن وقت که در آن

۸- در آن روز که در آن وقت که در آن
و در آن روز که در آن وقت که در آن

۹- در آن روز که در آن وقت که در آن
و در آن روز که در آن وقت که در آن

۱۰- در آن روز که در آن وقت که در آن
و در آن روز که در آن وقت که در آن

۱۱- در آن روز که در آن وقت که در آن
و در آن روز که در آن وقت که در آن

۱۳- در صورتی که صاحب زمین بخواهد زمین را بفروشد یا اجاره دهد باید...

۱۴- اگر کسی زمین را بخرد یا اجاره کند باید در سند خود...

۱۵- در صورتی که زمین را به اجاره بدهد باید در سند خود...

۱۶- اگر زمین را به اجاره بدهد باید در سند خود...

۱۷- در صورتی که زمین را بخرد باید در سند خود...

۱۸- اگر زمین را بخرد باید در سند خود...

۱۹- در صورتی که زمین را بخرد باید در سند خود...

۲۰- اگر زمین را بخرد باید در سند خود...

۲۱- در صورتی که زمین را بخرد باید در سند خود...

۱- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۲- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۳- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۴- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۵- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۶- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۷- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۸- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۹- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۱۰- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۱۱- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۱۲- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۱۳- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

۱۴- در تاریخ ۱۳۹۱/۰۵/۰۵ در محل ...

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين من بعد الأنبياء والمرسلين
 أما بعد فقد حضر في مجلسنا هذا من حضر
 من علماءنا الكرام والفقهاء الأفاضل
 والطلاب الفضلاء والجمهور الكرام
 وقد ألقى في هذا المجلس
 من كلامه الشريف ما لا يحصى
 من فوائد كثيرة لا يمكن
 حصرها في هذا المجلس
 وقد حضر في هذا المجلس
 من حضر من علماءنا الكرام
 والفقهاء الأفاضل والطلاب
 الفضلاء والجمهور الكرام
 وقد ألقى في هذا المجلس
 من كلامه الشريف ما لا يحصى
 من فوائد كثيرة لا يمكن
 حصرها في هذا المجلس
 وقد حضر في هذا المجلس
 من حضر من علماءنا الكرام
 والفقهاء الأفاضل والطلاب
 الفضلاء والجمهور الكرام
 وقد ألقى في هذا المجلس
 من كلامه الشريف ما لا يحصى
 من فوائد كثيرة لا يمكن
 حصرها في هذا المجلس

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين من بعد الأنبياء والمرسلين
 أما بعد فقد حضر في مجلسنا هذا من حضر
 من علماءنا الكرام والفقهاء الأفاضل
 والطلاب الفضلاء والجمهور الكرام
 وقد ألقى في هذا المجلس
 من كلامه الشريف ما لا يحصى
 من فوائد كثيرة لا يمكن
 حصرها في هذا المجلس
 وقد حضر في هذا المجلس
 من حضر من علماءنا الكرام
 والفقهاء الأفاضل والطلاب
 الفضلاء والجمهور الكرام
 وقد ألقى في هذا المجلس
 من كلامه الشريف ما لا يحصى
 من فوائد كثيرة لا يمكن
 حصرها في هذا المجلس
 وقد حضر في هذا المجلس
 من حضر من علماءنا الكرام
 والفقهاء الأفاضل والطلاب
 الفضلاء والجمهور الكرام
 وقد ألقى في هذا المجلس
 من كلامه الشريف ما لا يحصى
 من فوائد كثيرة لا يمكن
 حصرها في هذا المجلس

Handwritten header text at the top left of the page.

Handwritten text in the upper right section, possibly a date or reference number.

Handwritten text below the circular stamp in the upper right.

Handwritten text in the middle right section.

Handwritten text in the middle left section.

Handwritten text below the middle left section.

Handwritten text in the lower middle section.

Handwritten text in the lower left section.

Handwritten text in the lower left section.

Handwritten text in the lower left section.

Handwritten text in the lower left section.

Handwritten header text at the top left of the second page.

Handwritten text in the upper right section of the second page.

Handwritten text below the circular stamp in the upper right.

Handwritten text in the middle right section of the second page.

Handwritten text in the middle left section of the second page.

Handwritten text in the middle left section of the second page.

Handwritten text in the middle left section of the second page.

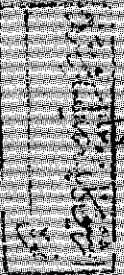
Handwritten text in the middle left section of the second page.

Handwritten text in the lower left section of the second page.

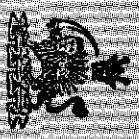
Handwritten text in the lower left section of the second page.

Handwritten text in the lower left section of the second page.

شماره

تاریخ ۱۳۰۹/۰۹/۰۹
شماره ۱۲۳۴۵۶

وزارت معارف

اداره معارف

تلفن ۱۲۳۴۵

بسم الله الرحمن الرحيم
این سند در خصوص ...
موضوع ...
تاریخ ...
محل ...

این سند در خصوص ...
موضوع ...
تاریخ ...
محل ...

شماره

تاریخ ۱۳۰۹/۰۹/۰۹
شماره ۱۲۳۴۵۶

شماره ۱۲۳۴۵۶

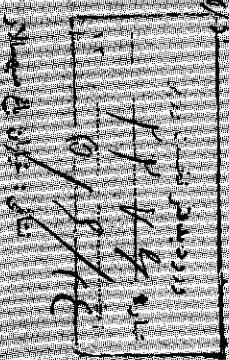

وزارت معارف

بسم الله الرحمن الرحيم
این سند در خصوص ...
موضوع ...
تاریخ ...
محل ...

این سند در خصوص ...
موضوع ...
تاریخ ...
محل ...

این سند در خصوص ...
موضوع ...
تاریخ ...
محل ...

تاریخ ۱۳۰۹/۰۹/۰۹
شماره ۱۲۳۴۵۶

شماره

شماره سند ۱۳۵۶۴
تاریخ ۱۳۲۸
۸۲۳۴۹

خواهشمند است در تاریخ پایین منظم اطلاع دهید

مطلب نخست و ضروری

در تفسیر نامه شماره ۱۲۵۱۵/۱۲۳۴۴/۱۱-۱۱-۵۰ مورخه ۱۳۲۸ که طبق دستورالعمل
کارخانه قند نازید اطلب از ما بگفت و مطالبی نیز در میان ما هم پیشتر ارضی خود را بگفت
خسختن اختصاص داده است. چون عدم مساعدت کارگران برای کسب خسختن مخصوص
در شعبان جهت سرکاری کارخانههای قند موجود خواهد شد که تقلیل فاحش در میزان چغندر و
بالنتیجه در محصول قند و شکر داخلی رخ دهد. لذا مستند به این سند تدبیر فرمایند. با مقرر شدن
مربوطه، دستورالعمل صادر شده تا جهت از کسب خسختن در مجوزهای جهت سرکاری
کارخانههای قند نازید - شاه آباد - مراد آباد - آبکوه جلوگیری بعمل آورند تا کارخانههای
ناایرد و بتوانند نسبت توسعه کسب چغندر ریاضت و میزان مصرف خود را طبق برنامه های
برجسته تامین نمایند. ضمناً مقرر فرمایند که نتیجه این دستورالعمل را نیز باید با اینک اعلام دارند
تا برای شنیدن سلسله کارخانههای مربوط هم ابلاغ گردد.

بانک صنعتی و معدنی ایران - تهران

[Handwritten signature]

X

۱۳۲۸
۱۵
۵۰

۲۰۵۰۴
۱۳۲۸

۱۳۲۸

سند شماره ۸

کسر
 ۱۳۲۱ سال
 ۱۳۲۱ سال
 ۱۳۲۱ سال

۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱
۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱
۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱
۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱	۱۳۲۱

حضور مبارک حضرت ائمه اطهار علیهم السلامه بخدمت روز اوقات مطهره
 تهران در جواب از ابرئیل ای مومنین امسال گشت خجسته من را به عرض
 رسانید و بخدمت خود بخدمت نورین برنگردید و این اوقات اطلاق با ابرئیل در وقت
 را بجهت رسیدن تریا که با صد و اسی حکام امسال گشت خجسته من بکنیف جمه سزاه بود
 در صورتیکه این اراضی با صد از چشم بنده خواهد دید محمد ناصر قشقایی

مهر
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۱

سند شماره ۷

۱۳۲۱
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۱

کسر
 ۱۳۲۱ سال
 ۱۳۲۱ سال
 ۱۳۲۱ سال

۱۳۲۱
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۱

